Kế Hoạch Hóa Dân Số Thế giới

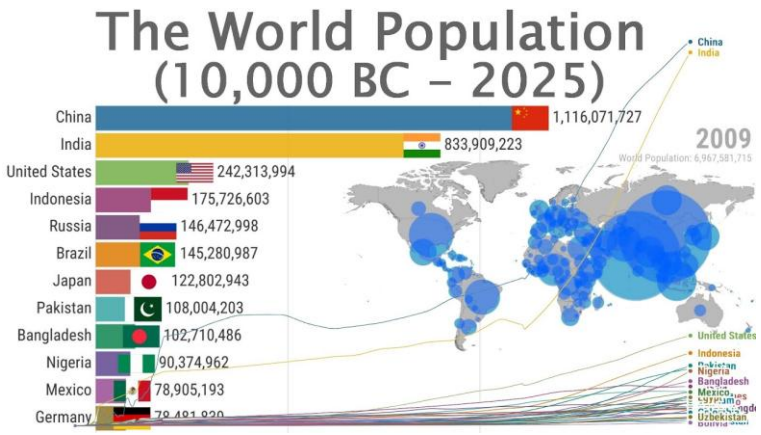

1- Mở đầu: Dân số không phải là con số – mà là con người

Khi thế giới vượt mốc 8 tỷ người vào năm 2022, câu hỏi về dân số lại trở thành tâm điểm tranh luận:

Làm sao để nuôi sống toàn nhân loại mà không hủy hoại trái đất?

Làm sao để cân bằng giữa tăng trưởng dân số và phát triển bền vững?

Kiểm soát dân số thế giới đề cập đến những nỗ lực nhằm tác động hoặc điều chỉnh tốc độ tăng trưởng dân số. Trong lịch sử, điều này bao gồm các chiến lược như kế hoạch hóa gia đình, tiếp cận các biện pháp tránh mang thai và chính sách của các chính phủ. Mặc dù một số quốc gia đã thực hiện các biện pháp cưỡng chế, nhưng trọng tâm đang ngày càng chuyển sang kế hoạch hóa gia đình tự nguyện và trao quyền cho phụ nữ thông qua giáo dục và các cơ hội kinh tế.

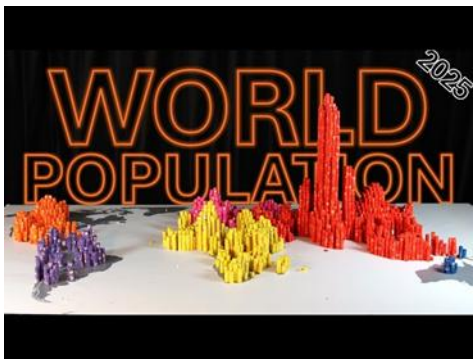

Cục Thống kê Dân số Hoa Kỳ dự báo dân số sẽ là 8.092.034.511 người vào ngày 1 tháng 1 năm 2025. Worldometer ước tính dân số sẽ là 8.231.613.070 người vào ngày 30 tháng 6 năm 2025. Theo báo cáo của Liên Hiệp Quốc, dân số thế giới dự kiến sẽ đạt 9,8 tỷ người vào năm 2050. Báo cáo cũng dự báo dân số thế giới sẽ tiếp tục tăng lên 11,2 tỷ người vào năm 2100.

Trong bối cảnh trên, cụm từ **"kế hoạch hóa dân số"** thường bị bóp méo thành một công cụ kiểm soát, thậm chí là "âm mưu giảm dân số" từ các thế lực toàn cầu. Nhưng nếu nhìn lại thực chất, **kế hoạch hóa dân số nhân đạo không phải là mệnh lệnh từ trên xuống, mà là quyền được lựa chọn của mỗi cá nhân, đặc biệt là phụ nữ**.

2- Kế hoạch hóa dân số là trao quyền, không cưỡng bức

Theo WHO và Quỹ Dân số Liên Hợp Quốc - UNFPA, **kế hoạch hóa dân số nhân đạo** gồm 3 yếu tố cốt lõi: - *Tiếp cận thông tin và dịch vụ chăm sóc sức khỏe sinh sản và thai nhi - Tự do quyết định thời điểm và số lượng con cái - Không bị cưỡng ép, ép buộc, hay phân biệt đối xử.*

Một nghiên cứu khác, dực vào "kế hoạch hóa" và sự tự nguyện kế hoạch hóa của quý bà... thành thử tổng dân số vào năm 2050 sẽ chỉ ở mức độ 7,1 tỷ mà thôi!

Figure 2. World Population Convex Growth Projection 1950-2050

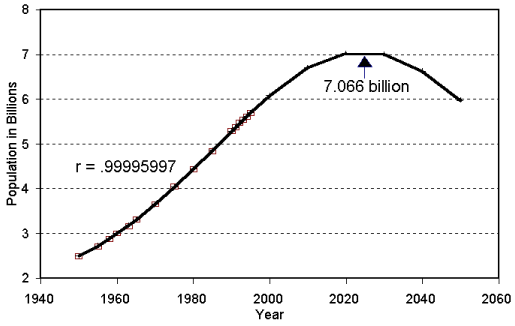

Qua ba yếu tố trên, rõ ràng kế hoạch hóa dân số hoàn toàn không có nghĩa là "giảm dân số". Nó giúp các gia đình **chủ động sinh con trong khả năng nuôi dưỡng**, phụ nữ có cơ hội **tiếp tục học hành, làm việc và cống hiến**, và trẻ em được sinh ra theo ý muốn trong điều kiện **an toàn, đủ dinh dưỡng và giáo dục**.

3- Lịch sử nhân đạo và bài học sai lầm

Các mô hình thành công trên thế giới trong việc tự nguyện kế hoạch hóa ở các quốc gia đông dân số và có mức sinh sản cao:

- Nhờ kết hợp y tế cơ sở, giáo dục phụ nữ, và hỗ trợ cộng đồng, tỷ lệ sinh ở **Bangladesh** giảm từ 6,3 còn 2 con/phụ nữ trong giai đoạn 1975 đến 2020 mà không dùng biện pháp cưỡng bức.
- **Ethiopia, Indonesia, Tunisia, Việt Nam** thời Đổi mới: Kế hoạch hóa kết hợp với nâng cao dân trí, tạo ra dân số ổn định và bền vững.

Riêng Trung Cộng và Ấn Độ đã áp dụng một chính sách kế hoạch hóa cưỡng bức, vi phạm nhân quyền và đạo đức xã hội như::

- **Trung Cộng** với chính sách một con triệt để từ năm 1979 cho đến 2015 như cưỡng bức phá thai, triệt sản, theo dõi sinh sản bằng công an, gây mất cân bằng giới tính và khủng hoảng nhân khẩu học. Và hiện nay, bất bình đẳng giới tính ở Tc là một trong những vấn đề phức tạp trong xã hội Tàu, trong 100 phụ nữ có đến 130 nam giới.
- **Ấn Độ (1976)**: Giai đoạn khẩn cấp, chính phủ tiến hành hàng loạt vụ triệt sản cưỡng ép, dẫn đến phẫn nộ dân chúng và sụp đổ chính trị của quốc gia nầy.

Tất cả những sai lầm đó không đại diện hay đổ lỗi cho kế hoạch hóa dân số nhân đạo, mà là một **biến tướng chính trị của một chính sách độc đoán.**

3- Mục tiêu nhân đạo và bền vững toàn cầu

LHQ đã xếp kế hoạch hóa gia đình vào **17 mục tiêu phát triển bền vững – Sustainable Development Goals - SDGs**. Đó là Chương trình Nghị sự 2030 về Phát triển Bền vững,

được tất cả các quốc gia thành viên LHQ thông qua vào năm 2015, cung cấp một kế hoạch chung cho hòa bình và thịnh vượng cho con người và hành tinh, hiện tại và tương lai. Trọng tâm của chương trình là 17 Mục tiêu Phát triển Bền vững (SDGs), một lời kêu gọi hành động khẩn cấp từ tất cả các quốc gia, cả phát triển và đang phát triển trong một liên quan đối tác toàn cầu. Họ nhận thức rằng *việc chấm dứt đói nghèo và các bất bình đẳng khác phải song hành với các chiến lược cải thiện sức khỏe và giáo dục*, giảm bất bình đẳng và thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, đồng thời giải quyết vấn đề biến đổi khí hậu và bảo tồn đại dương và rừng của chúng ta. Xin đan cử các mục tiêu chính như giúp:

- **Xóa đói giảm nghèo** (SDG 1)
- **Bình đẳng giới** (SDG 5)
- **Giảm tử vong trẻ sơ sinh và người mẹ** (SDG 3)
- **Giáo dục có phẩm chất** (SDG 4)

Ngoài ra, khi phụ nữ có thể kiểm soát sinh sản, họ thường có ít con hơn, nhờ đó, giảm áp lực dân số và môi trường. Và gia đình có thu nhập và đầu tư nhiều hơn cho con, từ đó phẩm chất.

4- Những lời vu khống và thuyết âm mưu sao cần cảnh giác

Nhiều thuyết âm mưu cáo buộc các tổ chức như Bill Gates Foundation, UNFPA, WHO... là công cụ "diệt chủng ngầm", thông qua vaccine, thuốc tránh thai hoặc dịch bệnh nhân tạo. Những lời vu cáo này:

- **Không có bằng chứng**, thường dựa trên phát biểu bị cắt xén hoặc trích sai ngữ cảnh. Trường hợp Bill Gates phát biểu trên diễn đàn Event 201 năm 2019 về việc giảm dân số toàn cầu, và thuyết âm mưu đưa ra nhận định Bill Gates cần giảm dân số từ 8 tỷ xuống còn 7 tỷ vì quả địa cầu đã quá tải!
- Gây nguy hiểm khi làm mất lòng tin vào vaccine, y tế cộng đồng và quyền của phụ nữ. Bill Gates cũng đã gây ra ngộ nhận là vaccine để ngừa Ebola chỉ là một loại thuốc "triệt sản" để kiểm soát dân số ở Phi châu!
- Phản ánh một **nỗi sợ bản năng** về kiểm soát sinh sản, nhất là trong các xã hội nam quyền, độc đảng, dân túy hoặc thiếu minh bạch.

Vì vậy, **minh bạch, truyền thông chính xác và giáo dục công dân** là then chốt để bảo vệ một chính sách nhân đạo khỏi bị xuyên tạc.

5- Việt Nam và tương lai dân số có trách nhiệm

Việt Nam từng là quốc gia đi đầu về kế hoạch hóa gia đình từ cuối thập niên 1980, nhờ đưa dịch vụ y tế sinh sản về tận thôn xã, đẩy mạnh giáo dục cộng đồng về hôn nhân, sức khỏe, dinh dưỡng và khoảng cách sinh con.

Trong giai đoạn 1980 – 2000, chính phủ kiểm soát sinh sản rất chặt chẽ qua khẩu hiệu nổi bật: "Mỗi cặp vợ chồng chỉ nên có 1–2 con". Qua năm 1989, thành lập **Ủy ban Dân**

số và Kế Hoạch Hóa Gia đình Quốc gia và áp dụng mạnh các biện pháp tránh thai, vận động qua mạng lưới y tế cơ sở và cộng tác viên dân số.

Bước sang giai đoạn 2000 – 2020, Việt Nam chuyển hướng từ cưỡng chế sang tự nguyện. Vào năm 2003, ban hành Pháp lệnh Dân số với chính sách bắt đầu mang tính khuyến khích, tôn trọng quyền cá nhân hơn, thay vì áp chế và tăng cường tiếp cận dịch vụ sức khỏe sinh sản và giáo dục giới tính.

Dân số Việt Nam hiện nay. 2025 ước tính khoảng khoảng **103 triệu người** với tỷ lệ sinh sản **1,95 con/phụ nữ**, dưới mức sinh thay thế (2,1). Tuy nhiêm, mức sinh **không đồng đều giữa các vùng**: - Thành thị, đồng bằng: sinh thấp (1,4–1,6) - Vùng núi, Tây Nguyên, dân tộc thiểu số: sinh cao hơn (2,5–3,2). Tỷ số giới tính khi sinh khoảng **112 bé trai/100 bé gái** (mức bình thường là 105/100), có nguy cơ thừa nam thiếu nữ trong tương lai

Tuy nhiên, hiện nay Việt Nam đối diện với **nguy cơ già hóa dân số nhanh**, tỷ lệ sinh ở nhiều tỉnh (như TP.HCM, Đồng bằng sông Hồng) đã xuống dưới mức thay thế (1.6 con/phụ nữ). Đây là lúc **kế hoạch hóa dân số phải chuyển từ "giảm sinh" sang "cân bằng và chất lượng".** Năm 2025, tỷ lệ người từ 60 tuổi trở lên chiếm khoảng 13–14*%. Dự báo Việt Nam bước vào **giai đoạn "già hóa dân số" hoàn toàn vào năm 2036**.*

Chính sách dân số Việt Nam đã chuyển mình từ một mô hình "kiểm soát bắt buộc" sang mô hình "quản lý mềm và thích ứng". Trong bối cảnh dân số bắt đầu già hóa và mức sinh xuống thấp, bài toán hiện nay không chỉ là kiểm soát số lượng, mà là **nâng cao phẩm chất dân số và duy trì cơ cấu dân số vàng lâu dài**. Điều này đòi hỏi phải một kế hoạch quản lý dân số kết hợp với giáo dục, y tế, lao động, bảo hiểm xã hội và phát triển kinh tế toàn diện.

Chúng ta đã đi qua một giai đoạn phát triển dân số đặc biệt, từ thừa sang thiếu, từ tăng quá nhanh sang già hóa nhanh chóng. Tư duy chính sách vì vậy cũng cần thay đổi căn bản, từ **áp đặt sang hỗ trợ**, từ **kiểm soát sang thích ứng**, từ **số lượng sang phẩm chất lượng**.

Nếu không có chính sách dân số đúng đắn, Việt Nam sẽ không có tương lai kinh tế xã hội bền vững.

6- Thay lời kết - Kế hoạch hóa dân số là quyền, không phải công cụ

Dân số không phải là vấn đề "quá nhiều người", mà là vấn đề **quản trị con người và cơ hội sống của họ**. Kế hoạch hóa nhân đạo không giới hạn sự sống, mà **cho phép con người được sống đúng nghĩa, an toàn, tự do và có phẩm giá.**

Thế giới không cần kiểm soát dân số bằng áp đặt, mà cần **trao quyền sinh sản trong tự do, kiến thức, và lựa chọn**. Đó là nhân đạo – không phải "âm mưu".

Riêng tại Hoa Kỳ, Tư bản và các quyền lực mềm, Big Pharma… độc quyền kiểm soát kỹ nghệ dược phẩm Mỹ, nâng giá thuốc nhiều loại mắc hơn Liên Âu gấp 10 lần, từ đó tạo ra gánh nặng cho những người trung lưu và có lợi tức thấp. Hy vọng hành pháp 47 có biện pháp kềm chế các thế lực trên, qua tuyên bố của TT Trump:" *Bạn sẽ không tin những gì mình sắp nghe. Trong nhiều thập kỷ, người Mỹ đã phải trả giá thuốc theo toa cao nhất thế giới.*

Cao hơn bao nhiêu? Một loại thuốc điều trị ung thư vú có giá 16.000 đô la một chai ở Mỹ chỉ có giá bằng MỘT PHẦN MƯỜI MỘT so với giá đó ở Thụy Điển. Cùng một loại thuốc. Cùng một nhà máy. Cùng một công ty. Một loại thuốc hen suyễn thông thường có giá gần 500 đô la ở Mỹ nhưng chưa đến 40 đô la ở Anh."

Mai Thanh Truyết
Houston – Tháng 8-2025